

ไทยศึกษา

การพัฒนาศักยภาพของครูอาจารย์

รศ.ดร.สนอง วรอุไร

อดีตอาจารย์ภาควิชาชีววิทยา คณะวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

จุดประสงค์ของการเขียนเรื่องนี้ ต้องการชี้ให้เห็นว่า ในตัวของครูอาจารย์ผู้ทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ให้กับศิษย์ ยังมีพลังอำนาจในทางดีหลายอย่างแอบแฝงอยู่ หากได้มีการพัฒนาที่ถูกทางแล้ว พลังอำนาจเหล่านั้นจะเป็นตัวยกระดับคุณภาพของครูอาจารย์ให้สูงขึ้น พลังอำนาจที่สามารถพัฒนาให้ปรากฏเห็นเป็นรูปธรรมได้ ได้แก่ พลังสติ พลังสมาธิ พลังปัญญาเห็นแจ้ง และพลังคุณธรรม

ครูมิใช่เป็นเหมือนคนแจวเรือจ้าง ที่คอยรับส่งคนจากฟากหนึ่งไปยังอีกฝั่งหนึ่งเท่านั้น แต่ครูเป็นเหมือนช่างปั้นหม้อ เป็นเหมือนแม่พิมพ์ที่ทำหน้าที่ผลิตทรัพยากรมนุษย์ให้กับสังคม สังคมต้องการคนที่มีคุณภาพ คือต้องการคนเก่ง และคนดี คนเก่งคือคนที่มีความรู้ และความสามารถ คนเก่งสร้างสรรค์สังคมให้เจริญก้าวหน้า ส่วนคนดีคือคนที่มีคุณธรรม คนดีสร้างสรรค์สังคมให้ร่มเย็น และสงบสุข จากการวิจัยของ ดร.ไชย ณ พล พบว่า ในเรื่องของความเป็นคนเก่ง สังคมไทยให้ความสำคัญในด้านความรู้ซึ่งเป็นเรื่องของสมอง ร้อยละ 31.92 ความสามารถ ร้อยละ 4.48 ส่วนในด้านการเป็นคนดี สังคมไทยให้ความสำคัญด้านคุณธรรมซึ่งเป็นเรื่องของจิตใจสูงถึงร้อยละ 63.60 เช่นเดียวกัน ดร.โกลแมน ผู้เชี่ยวชาญด้าน EQ (Emotional Quotient) พบว่าปัจจัยที่นำสู่ความสำเร็จของบุคคล ประกอบขึ้นด้วย IQ (Intelligent Quotient) ซึ่งเป็นความปราดเปรื่องทางด้านสมอง ร้อยละ 20 และ EQ ซึ่งเป็นเรื่องของจิตใจ เป็นความฉลาดทางด้านอารมณ์สูงถึงร้อยละ 80 ด้วยเหตุนี้ หากได้มีการพัฒนาครูอาจารย์ให้มีคุณภาพได้ก่อนแล้ว เท่ากับเป็นการยกระดับคุณภาพของบัณฑิตที่ถูกผลิตออกไปจากสถาบันด้วยเช่นกัน

ครูอาจารย์ต้องเป็นคนเก่ง คือต้องมีความรู้และความสามารถความรู้คือตัวปัญญา มีอยู่ 3 ระดับ คือปัญญาสามัญ (Perception) เกิดจากการฟัง การอ่าน ปัญญาทิว (Speculation) เกิดจากการคิด พิจารณา วิเคราะห์หิจัย การฟังมาก อ่านมาก การวิเคราะห์มากหิจัยมาก ทำให้ IQ เพิ่มขึ้น ปัญญาทั้งสองระดับนี้เป็นป่อเกิดแห่งความรู้จริงแบบสภาวะ (สภาวะสัจจะ) เมื่อใดที่สภาวะเปลี่ยนไป ความจริงที่เคยเป็นจะถูกเปลี่ยนไปเป็นความไม่จริง เช่น เคยเรียนเคยสอนกันแต่ก่อนว่าอุณหภูมิของโลกจะค่อยๆเย็นลง แต่เพราะมนุษย์เป็นต้นเหตุที่ทำให้สภาวะเปลี่ยนอุณหภูมิของโลกกลับร้อนมากขึ้น ปัญญาขั้นที่หนึ่งและสองนี้

สรภ.พิบูลสงคราม

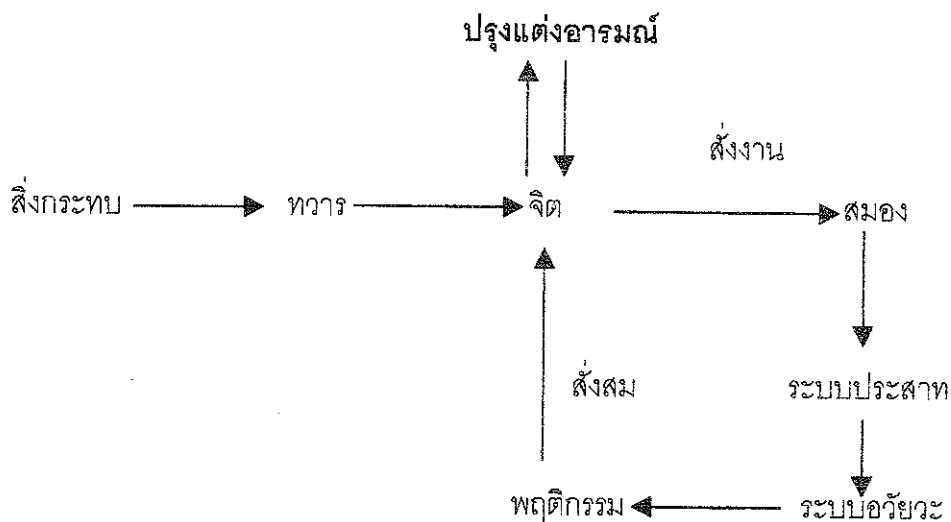

ไทยจิตวิทยา

การพัฒนาศักยภาพของครู

เมื่อได้พัฒนาให้มีมากขึ้น IQ จะเพิ่มขึ้นเป็นสิ่งดีเพราะทำให้สังคมพัฒนาแต่มีข้อเสียตรงที่ทำให้อัตตา(Ego) เพิ่มขึ้น อัตตาทำให้เกิดการแสวงหา ไขว่คว้าสิ่งต่างๆ มาประดับตัวตน ความเห็นแก่ตัวมีมากการเบียดเบียนมีมาก ทำให้สังคมและสิ่งแวดล้อมเสื่อมลง ความปกติสุขลดน้อยลง ความปกติทุกข์เพิ่มมากขึ้น ครูอาจารย์ที่มีลักษณะอย่างนี้ เป็นแบบอย่างที่ไม่ดีให้ศิษย์ได้เรียนรู้ แล้วรับเอาไปเป็นตัวอย่างที่ไม่ดีฝังอยู่ในจิตใจ แผ่ขยายสร้างความเดือดร้อนให้สังคมในวงกว้าง ส่วนปัญญาระดับที่สามเป็นปัญญาสูงสุด เกิดจากการฝึกจิตให้นิ่ง (สมาธิ) จิตนิ่งมีพลัง เอาพลังไปพัฒนาธาตุรู้ในดวงจิต ให้เกิดเป็นปัญญาญาณ (Super-normal Knowledge, Real Knowledge) หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าปัญญาเห็นแจ้ง (Insight) คือเห็นถูกต้องตามที่เป็นจริง เห็นปรากฏการณ์ต่างๆ เป็นเพียงภาพมายา ที่มีทั้งคุณและโทษอยู่ในตัวของมันเอง ปัญญาที่เห็นเหตุผลถูกต้องตามที่เป็นจริง หากนำไปใช้สร้างสรรค์สิ่งต่างๆ หรือใช้แก้ไขอุปสรรคปัญหา จะไม่ขัดแย้งหรือเบียดเบียน แต่จะสอดคล้องและยั่งยืนต่อกฎธรรมชาติ การใช้ประโยชน์จากปัญญาเห็นแจ้งนี้ เป็นการให้ประโยชน์ที่ถูกต้องต่อหลักจริยธรรม เพราะใช้แล้วเกิดประโยชน์ที่ไม่เบียดเบียน เมื่อใดที่ครูอาจารย์สามารถพัฒนาปัญญาสูงสุดนี้ขึ้นมาให้ได้ การถ่ายทอดความรู้ในศาสตร์ต่างๆ ให้กับเยาวชน จะถ่ายทอดความรู้ได้ถูกต้องสร้างสรรค์เกื้อกูลต่อความปกติสุขของสังคมและสิ่งแวดล้อม

ครูอาจารย์ต้องเป็นคนดี คนดีคือคนที่มีคุณธรรมอยู่ในจิตใจ การพัฒนาคุณธรรมให้ได้ผล ต้องเข้าใจกฎธรรมชาติที่เกี่ยวกับการทำงานของจิตใจที่เรียกว่า Psychic Law จิตใจของมนุษย์และสัตว์ทำหน้าที่หลักสามอย่างคือ รับสิ่งกระทบเข้าปรุงแต่งเป็นอารมณ์ สร้างร่างกาย และส่งผลของการกระทำ (ไดอะแกรมข้างล่าง)

สรภ.พิบูลสงคราม

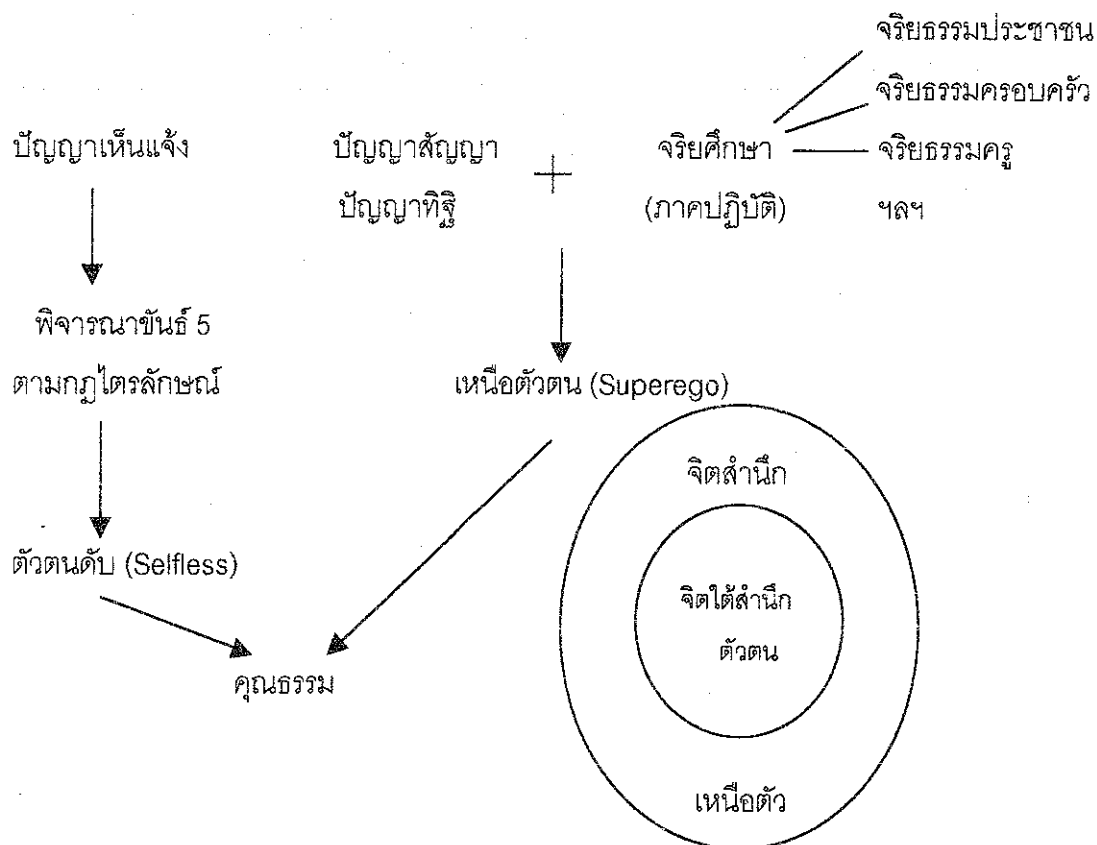

ไทยทิพย์

การพัฒนาศักยภาพของครู

ทุกขณะที่จิตทำงาน (ไม่เข้าภวังค์) จิตรับสิ่งกระทบที่เข้าทางทวารทั้ง 6 คือ หู ตา จมูก ลิ้น ผิวง่าย ใจ แล้วปรุงแต่งเป็นอารมณ์ สิ่งกระทบดีปรุงแต่งเป็นอารมณ์ดี สิ่งกระทบไม่ดีปรุงแต่งเป็นอารมณ์ไม่ดี เมื่อจิตทำหน้าที่ที่สองคือสั่งงาน ผ่านสมอง ผ่านระบบประสาท สูระบบอวัยวะ แล้วแสดงออกเป็นพฤติกรรม หากจิตสั่งสมองในขณะที่มีอารมณ์ดี พฤติกรรมจะออกมาดี และหากจิตสั่งสมองในขณะที่มีอารมณ์ไม่ดี พฤติกรรมจะออกมาไม่ดี เมื่อใดที่เกิดเป็นพฤติกรรมขึ้นแล้ว เช่น คิดแล้ว พูดแล้ว ทำแล้ว จิตได้สั่งสมพฤติกรรมไว้ในดวงจิต ผังต้นเป็นจิตสำนึก ผังลึกผังไว้นาน เป็นจิตใต้สำนึก คนทั่วไปที่มีได้พัฒนาจิตมีจิตสำนึกที่สามารถใช้สั่งงานได้ประมาณร้อยละ 7 ส่วนที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 93 เป็นจิตใต้สำนึกที่ไม่สามารถนำออกมาใช้งานได้ ทำให้การสั่งงานของจิตมีประสิทธิภาพต่ำ จิตนี้มีพลังมากพลังในดวงจิตสามารถแผ่ขยายเข้าไปในแดนของจิตใต้สำนึก ทำให้จิตสำนึกมีข้อมูลที่สามารถนำมาใช้ในการสั่งสมองเพิ่มมากขึ้น คือจิตทำงานได้มากขึ้น ประสิทธิภาพในทางปัญญาเพิ่มขึ้น

การพัฒนาคุณธรรม ทำได้ 2 แนวทางดังนี้

สรภ.พิบูลสงคราม

แนวทางที่หนึ่ง คือการพัฒนาจิตให้อยู่เหนือตัวตน ด้วยการประพจน์ตามหลักจริยธรรม การเป็นครูอาจารย์ต้องดำรงอยู่ใน 3 ฐานะ คือ ฐานะประชาชน ฐานะสมาชิกของครอบครัว (พ่อ แม่ และลูก) และฐานะที่เป็นครูอบรมสั่งสอนศิษย์ ทั้ง 3 ฐานะนั้น เกี่ยวโยงสัมพันธ์ถึงกันต่อการทำหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพของครูอาจารย์ ดังนั้นครูอาจารย์ต้องประพจน์ตนตามหลักจริยธรรมประชาชน จริยธรรมครอบครัว และจริยธรรมครูอย่างสม่ำเสมอ สิ่งสมจวนเป็นจิตสำนึกที่ฝังมาอยู่เหนือตัวตน ผังกลบสิ่งไม่ดี (ตัวตน) ไว้ในจิตได้สำนึก ไม่ให้มีโอกาสออกมา แสดงพฤติกรรมเลวร้าย ให้ศิษย์นำเอาไปเป็นแบบอย่างได้

ส่วนแนวทางที่สอง คือพัฒนาปัญญาเห็นแจ้งโดยปฏิบัติตามหลัก สมถกรรมฐานและวิปัสสนากรรมฐาน จากนั้นใช้ปัญญาเห็นแจ้งพิจารณาขั้น 5 ตามกฎไตรลักษณ์ เมื่อใดที่ขั้น 5 ไม่มี การมีอัตตาหรือตัวตนจะดับไปในที่สุด จิตที่ไม่มีตัวตนเป็นจิตดี จิตดีเป็นต้นเหตุให้พฤติกรรมดี การพัฒนาคุณธรรมในแนวทางที่สองนี้ เป็นการพัฒนาที่ถูกตรงและยั่งยืน ส่วนการพัฒนาคุณธรรมตามแนวทางที่หนึ่งนั้น มิได้กำจัดตัวตนให้หมดไป แต่เป็นการกลบฝังตัวตนไว้ในจิตได้สำนึก หากเวลาที่เนิ่นนานไปและกรอบทางสังคมมิได้ถูกนำมาใช้ควบคุม พฤติกรรมเลวร้ายอาจปรากฏขึ้นได้ภายหลัง

ผลพลอยได้อื่นที่เกิดจากการพัฒนาศักยภาพของครูอาจารย์ คือจิตนิ่งมีพลังที่ทำให้ความถี่ของคลื่นสมองเปลี่ยนไปในทางดี สาร Dopamine ในเลือดเพิ่ม ทำให้ความจำดีขึ้น สาร Acetylcholine เพิ่มทำให้ประสาทไวขึ้น สาร Serotonin เพิ่มทำให้อนอนหลับดีขึ้น สาร Melatonin เพิ่ม ทำให้แก่ช้าลง และเช่นเดียวกัน พลังที่อยู่ในจิตนิ่ง ยังช่วยลดอัตราการหายใจ ลดการเต้นของหัวใจ ลดแรงดันเลือด ฯลฯ กล่าวโดยสรุป หากครูอาจารย์พัฒนาตนเองได้ถูกทางแล้ว จะเป็นครูอาจารย์ที่มีคุณภาพสมบูรณ์แบบคือ เป็นครูอาจารย์ที่มีปัญญามาก มีปัญญาละเอียดลึกซึ้ง สามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้รวดเร็ว ชัดแจ้ง สามารถถ่ายทอดความรู้ในศาสตร์ได้ถูกต้อง สร้างสรรค์ เป็นครูอาจารย์ที่มีสุขภาพกายดี มีความขยัน เป็นครูอาจารย์ที่มีสุขภาพจิตดี มีความอดทน มีคุณธรรม และสุดท้าย พลังอำนาจที่เกิดขึ้นนี้ สามารถขับเคลื่อนชีวิตสู่ความสำเร็จเป็นเบื้องสุด

เอกสารอ่านประกอบ

1. เฉลียว วัชรพุกต์, น.พ.ธรรมชาติชีวิตคน หรือตนชัยการพิมพ์ กรุงเทพฯ 10400
2. ชินโอสถ หัดบำเรอ น.พ. 2539 วิธีการสร้างโปรแกรมจิต สำนักพิมพ์ดวงกมล กรุงเทพฯ 10400
3. ไชย ณ พล ดร. การสร้างเสน่ห์และความประทับใจ เคล็ดไทยผู้จำหน่าย
4. พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) ชีวิตที่สมบูรณ์ สำนักพิมพ์สนธรรมิก กรุงเทพฯ 10600
5. R.K. Wallace 1970. Ph. D. Dissertation. UCLA, U.S.A.
6. Tony Buzan 1997. Use Your Head. BBC Publishing. London.